

2. Hafta

Modern Dönemde Siyasal Değişim: Niccolo Machiavelli

Bir Rönesans dönemi düşünürü olan Niccolo Machiavelli (1469-1527) on beş sene boyunca Floransa Cumhuriyeti'nde diplomat olarak görev yapmış ve döneminin en önemli siyasi liderleri ile tanışma fırsatı bulmuştur. Machiavelli yirmi yaşındayken küçük bağımsız devletlerden oluşan İtalya, Fransa'nın işgaline uğramış ve yönetici aile olan Mediciler düşürülerek yeni bir cumhuriyet kurulmuştur. Yeni cumhuriyet yönetiminde, eğitimi sayesinde kendine yer bulan Machiavelli, on beş sene içinde yüksek düzeyli bir sivil memur durumuna yükselerek Floransalı bir elçi olarak diplomatik hizmetlerde bulunmuştur.

Ancak Fransız askerlerinin ve birleşik güçlerinin İspanya ordusuna mağlup olması ile Mediciler iktidara yeniden gelmişlerdir. Kırk yaşlarındaki Machiavelli eski yönetimin adamı olarak ihanetle suçlanarak hapsedilir ve işkence görür. Daha sonra Machiavelli'nin hapis cezası sürgüne çevrilir ve şehir surlarının dışına gönderilir. Machiavelli eserlerini bu dönemden sonra vermiştir (Tannenbaum ve Schultz, 2005: 146).

Machiavelli, siyasal düşünce tarihinin en tartışmalı isimlerindedir. Siyaset felsefesini, Antik dönemin özcü, teleolojik bağlamından ve Orta Çağ düşüncesinin aşkın, akıl-üstü yapısından bağımsızlaştıran Machiavelli, onu ilk kez "gerçekçi" temellerde yorumlayan isim olarak ün kazanmıştır. En önemli iki kitabı olan *Hükümdar* ve *Söylevler*'de başarılı ve sevilen bir yönetimin kurulabilmesi için hükümdarın sahip olması gereken özellikleri anlatır. Özellikle *Hükümdar*'da Machiavelli despota klasik siyasi ahlak öğretisini takip etmemesini açık yüreklilikle ve

cesaretle tavsiye eder. Kitlelerin erdemsiz, aç gözlü, dar görüşlü ve kendi kendilerini yönetmekten aciz olduğunu düşünen Machiavelli, despota, halkı bir arada tutabilmek için kaba güç kullanımını ve hileyi iki önemli yol olarak gösterir. Machiavelli'nin özellikle kendi dönemi için devrimci sayılan bu görüşleri beraberinde birçok tartışma doğurmuştur.

Bu tartışmaların en önemlisi, Machiavelli'ye atfedilen şu motto üzerinedir: "Amaçlar araçları meşru kılar!". Bu mottonun günlük dildeki karşılığı, eğer amaçlarımız doğru ise bu amacı gerçekleştirmek için en adi hile ve kaba kuvvete dayanan araçları kullanmamızın dahi meşru olduğudur. Bu sebeple günlük hayatta başarıya ulaşmak için hiçbir ahlaki kısıtlamayı kabul etmeyenlere "Makyevelist" sıfatı yakıştırılır.

Makyevelizmin kendini en tehlikeli şekilde gösterdiği yer siyaset alanıdır. Eğer hükümdarlar kendilerini siyasal ahlak standartları ile sınırlandırılmış hissetmezlerse amaçlarını gerçekleştirmek için her türlü insanlık dışı yöntemi kullanmayı hak olarak görecektirler. Örneğin Yirminci Yüzyıl'da yaşamış ve insanlık dışı büyük katliamlar gerçekleştirmiş Hitler ve Stalin gibi liderlerin siyasi eylemlerini Machiavelli onaylar mıydı? Machiavelli'nin tek meselesi, "güç siyaseti"ni meşrulaştırmaya çalışmak mıdır? Güç siyaseti geçerli tek siyasi yöntem ise modern demokrasiler ve onların insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne dayalı idealleri boş bir aldatmacadan mı ibarettir?

Bazı yorumcular Machiavelli'nin siyasal liderlere güç ve sahtekârlık aracılığıyla iktidarı nasıl elde edeceklerini öğrettiği için onun kötülüğün öğretmeni olduğunu belirtirler. Kimi yorumcular ise Machiavelli'nin sadece siyasal iktidar arayışındaki gerçeği ifade ettiğini belirterek lanetlenmemesi gerektiğini savunurlar. Kimileri ise

Machiavelli'yi modern devletlerin siyasi yapısını ve potansiyelini ilk kez gerçek anlamda kavrayan bir düşünür olarak alkışlarlar (Arnhart, 2005: 168).

Machiavelli'nin bu sıra dışı durumunu kavrayıp, onu daha nesnel bir şekilde yorumlayabilmek için Rönesans dönemini kısaca irdelemek gerekmektedir. Daha sonra Machiavelli'nin kullandığı temel kavramları ve görüşleri irdeleyerek bir sonuca yaklaşabiliriz.

Rönesans

Machiavelli'nin yaşadığı Rönesans dönemi, sanat, bilim, ekonomi ve mamul mal üretimi alanlarında büyük bir gelişme ve değişimin yaşandığı zamanlardır. Kentler büyümüş, nüfus artmış, sanat ve uluslararası ticaret refahın göstergesi olmuştur. Bu dönemde tüccarlar, zanaatkârlar, endüstriyel girişimciler ve ilk özgür işçiler yönetim tarzında ve hükümet şeklinde değişiklikler yapılmasını yüksek sesle talep etmeye başlamışlardır. Düşünce özgürlüğü ve hareket özgürlüğünün bütün grupların temel talepleri arasında olmalarının yanında, saf insan hakları teorileri üzerine radikal hareketlerin de gözlendiği bir dönemdir. Kendi akıl ve yeteneğine güvenen, teolojik bağlardan arınmış insan tipi Rönesans insanını tanımlamaktadır (Ben-Amittay, 1983: 117-118).

Ayrıca ticaretin yaygınlaşması, ulusal-siyasal bir pazarın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sürecin diğer kültürel ve siyasi olgularla birleşmesi ile ulusal birliğin tanınması ve kavranması yönünde hareketler başlamıştır. Orta Çağ'ın feodal Avrupa'sı dinsel ve "irrasyonel" birçok fikrin ışığında siyasi örgütlenmesini oluştururken, Rönesans insanı siyasi birliğe ve özgürlüğe yönelik taleplerini "sözleşme" temelinde ifade etmeye başlamışlardır. Machiavelli döneminde Floransa,

Milano, Roma, Napoli şehir devletleri Rönesans'ı temsil eden bağımsızlık adaları haline gelmişlerdir.

Machiavelli'nin düşünce dünyasını şekillendiren diğer önemli bir husus da İtalyan şehir devletlerinin siyasal birlikten yoksun olmalarıdır. Ticarete dayalı olarak gelişen şehir devletlerinin ulusal bir ordularının bulunmaması, bu devletleri sürekli olarak İspanya ve Fransa gibi merkezileşmiş devletlerin saldırılarına açık bırakmakta ve İtalyanların siyasi arenada ciddiye alınmamlarına neden olmaktadır. Machiavelli'nin paralı askerlere karşı güvensizliği ve ulusal birliğe çağırısı yaşadığı dönemde karşılaştığı problemlerin doğrudan bir yansımasıdır.

Yöntem ve İnsan Doğası

Rönesans döneminin değerleri içinde yetişen ve Floransa'nın kültürel değerleri ile kıvanç duyan Machiavelli, yurt dışında yürüttüğü diplomatik görüşmelerde Floransa'nın aşağılanması ile şok olur. Floransa'nın kültürü, ticareti, tarihsel zenginliği önemlidir ama askeri güçten ve siyasal birlikten yoksun İtalyan şehir devletleri dış siyasal güçler tarafından baskı altında tutulmaktadır (Thompson, 2000: 30).

Bu ilk şaşkınlık ve üzüntünün ardından Machiavelli, klasik Orta Çağ siyaset ahlakının İtalya'nın uluslararası siyasette hak ettiği şanlı yeri almasını sağlayamayacağı kanaatine varır. Machiavelli, Aristoteles'in formları ya da Thomas'ın doğal hukuku gibi idealist felsefelerin hayali bir insan potansiyeli üzerine kurulduklarını düşünür. Bu tür felsefeler üzerine kurulacak hükümetler, insanların gerçek doğasına uygun siyasal kararlar alamayacakları için hızlı bir çöküşle son bulacaklardır (Tannenbaum ve Schultz, 2005: 148).

Machiavelli, insan doğasının her yer ve zamanda geçerli özelliklerini gözleme dayandırır. İnsan doğasına ve potansiyeline yönelik aşkın varsayımları akıl dışı bulur. Ona göre insan doğasının temeli bencilliktir. Herkes kendisi için daha iyi olana, başarıya, şan ve şöhrete ulaşmak ister ve bunları istemeye herkesin hakkı vardır. Ancak bu tür gerçekçi bir yaklaşım İtalya'nın “şu anki” durumunu anlamamızı sağlayacaktır.

Machiavelli'nin tarihsel olaylara dayalı gerçekçi yöntemi burada kendini açığa vurur. Ona göre yazarlar hiçbir yerde görülmemiş, duyulmamış hükümdarlıkları anlatırlar ama olması gereken ile olan ayrı ayrı şeylerdir. Hükümdar her yerde ve zamanda iyi olmaya kalkışırsa yok olmaya mahkûmdur (Göze, 2000: 111). Bu sebeple genellikle Roma tarihinden ve içinde yaşadığı dönemin siyasi tarihinden yararlanan Machiavelli, *Hükümdar*'da İtalyan birliğini sağlayabilecek hükümdarın sahip olması gereken özellikleri anlatır. Bu eser bir siyaset felsefesi çalışması değildir ve Machiavelli, “iyi yönetim nedir?”, “hangi yönetici meşrudur?”, “iktidar nedir?” gibi sorularla ilgilenmez. Onun sorduğu sorular, “düzen nasıl sağlanır?”, “ulusal bir ordu nasıl kurulur?”, “neden bir ulusal orduya ihtiyaç vardır?” biçimindeki sorulardır (Göze, 2000: 116). Machiavelli, bu sorulara verdiği cevaplarını geleneksel ahlak anlayışından ve Tanrı düşüncesinden soyutlayarak vermekte ve bu yönde “laik” özellikler taşıyan kavramlaştırmalara gitmektedir.

Özel Alan ve Kamu Alanı Ayrışması

Machiavelli'nin yönteminin en çarpıcı özelliği özel alan ve kamu alanı ayırımıdır. Ona göre özel ahlak kamusal işlere uygulanamaz. Çünkü bu ikisi de kendilerine özgü dili ve kuralları olan otonom alanlardır. Machiavelli böylece kamusal ve özel alanların

Aristotelesçi, Thomasçı birliğini reddeder. Bu reddiyeyle birlikte iyi ve kötünün saf bir şekilde ayrılması da söz konusu değildir (Tannenbaum ve Schultz, 2005: 148).

Machiavelli siyasal amacı iktidara gelme ve onu sürdürme olarak belirler. İyi olan ise bu amacın gerçekleşmesine yardımcı olan şeydir. Örneğin siyasi bir rakibi zehirleyerek öldürmek, iz bırakmadan rakibinizden kurtulmanızı sağlıyorsa iyi bir şeydir. İyi ve kötünün kategorik farklılaşması ortadan kaldırılmıştır (Ebenstein, 2001: 169).

Machiavelli iyilik ile kötülük hakkındaki bu gri algıya tarihsel gerçek olguları inceleyerek ulaştığını belirtir. Ona göre, başarılı hükümdarların hepsi iktidarlarını koruyabilmek için hileyi, ikiyüzlülüğü ve kaba kuvveti akıllıca kullanmışlar ve halklarını güven içinde tutmayı başarmışlardır. Bunun yanında tamamen dürüst davranan hükümdarların halklarının terör ve sefaletin ortasında kalabildiklerini ileri sürer. Eğer hükümdar iktidarını koruyabilirse kahraman, yok eğer iktidarı kaybederse hain olur. Hükümdarın kullandığı yöntemler de, eylemlerinin sonuçlarına göre değerlendirilir. Machiavelli'nin *Hükümdar* kitabında iyi bir hükümdarın özelliklerini özetlemek için kullandığı "aslan ve tilki" benzetmesi bu bağlamda önemlidir. Hükümdar gerektiğinde bir aslan gibi korkutucu, gerektiğinde bir tilki gibi kurnaz olmalıdır ki iktidarını koruyabilsin.

Machiavelli, bu tavsiyelerinin somutlaşmış bir hali olarak dönemin önemli askeri lideri Cesare Borgia'yı örnek gösterir. Machiavelli'nin feyiz almamızı istediği hikâye şöyledir: Borgia, zalim bir komutanını isyan çıkaran bir şehre göndererek, katliam yolu ile isyanı bastırmasını ister. İsyân bastırıldıktan sonra Borgia halkın kendisine kin beslemesini önlemek için komutanını herkesin gözü önünde öldürterek cezalandırır. Böylece halk cezadan memnun kalırken, Borgia'ya karşı korku ile

karışık saygı duyulur. Machiavelli'nin bu tavsiyelerinin sebebini kendi sözlerinde bulabiliriz (Machiavelli: 2011: 496):

Ülkenin güvenliği, verilmesi gereken bir karara bağlı olduğunda adalet veya adaletsizlik, insanlık veya zalimlik, zafer yahut utanç konusunda düşünmeye gerek yoktur. Tüm düşünceler bir kenara atılmalı ve tek bir soru sorulmalıdır: Ülkenin varlığı ve özgürlüğü hangi yolla kurtarılabilir? Fransızlar bu düsturu hem sözleriyle hem de eylemleriyle uygulayarak kralları, majestelerini ve Fransa'nın yüceliğini korur, kralları hakkında onur kırıcı herhangi bir şey duymak sabırlarını taşırır. Çünkü krallarının iyi veya kötü talih getiren hiçbir kararı yüzünden utanca düşmeyeceğini söylerler - galip veya mağlup olması sadece kralı ilgilendirir.

Elit ve Kitle

Machiavelli'nin kullandığı bir diğer kavramsal karşıtlık “elit ve kitledir”. İnsanlar yöneten elitler ve yönetilen kitleler olarak ikiye ayrılır. Machiavelli, elit olma şartları arasında soyluluğu saymaz. Elit kişiler, açıkça ve bilinçli olarak amaçlarını seçen ve bu amaçlarını gerçekleştirirken “akıldışı” sınırlamalardan kendilerini bağımsız kılanlardır. Machiavelli, elitleri, bencilliğin akla dayalı ve aktif olduğunu hesaplayabilen üstün insanlar olarak görür. Onun elitleri şiddet kullanmaya istekli, bencil ve iktidar düşkündürler (Tannenbaum ve Schultz, 2005: 153).

Machiavelli'ye göre kitle de doğası gereği bencildir. Ama onlar kısa vadeli arzularının etkisi ile irrasyonel davranışa sürüklenirler. Bu yüzden kitlelerin bencillikleri onları özgürlüklerine taşımaz. Onlar başkaları tarafından yönetilmek durumundadırlar ve yönetilmeyi de arzu ederler. Kitlelerin özgürlüklerini kullanmak için fazla aptal olduklarını düşünen Machiavelli, korkutucu bir hükümdarın yokluğunda sıradan halkın düzeni koruyamayacaklarına inanır (Tannenbaum ve Schultz, 2005: 154).

Elit-kitle ayrımı açısından Machiavelli'nin talihe bakış açısı da açıklayıcıdır. Machiavelli talihin varlığını reddetmez ancak talihi, akıl ile yönlendirilebilir bir güç

olarak yorumlar. Örneğin onu azgın bir nehre benzetir. Nasıl ki azgın nehrin önüne set çekip, farklı kanallarla suyunu kullanmak için elverişli hale getirebiliriz, kötü talihin de uygun yönlendirmelerle iyi sonuçlar doğurması sağlanabilir.

Bu açıdan elitler talihlerine akılları ile yön veren ve bireysel özgürlüklerine sahip kişilerdir. Machiavelli, halkın korunmaktan ve zulümden muaf olmaktan başka bir şey istemediğini belirtir. Dolayısıyla siyasi yetkiyi kullanan elitlerin siyasi özgürlüğe de sahip olacağını belirtir. Ancak onun bu görüşlerinin cumhuriyetçilik fikirleri ile tam olarak uyuşmadığını ileride göreceğiz.

Erdem ve Şeref

Buraya kadar özetlenen bilgiler Machiavelli'nin kötü şöhretini haklı çıkarır gözükmektedir. Ancak belirtmelidir ki, o hiçbir zaman zor kullanma yöntemini birincil ve her zaman kullanılması gereken bir seçenek olarak önermemiştir. Ayrıca Machiavelli'nin siyasi öğretisi genellikle en kötü durumlardan kurtulmak için hükümdara tavsiye niteliğindedir. Ona göre asgari özgürlük özgürlüksüzlükten iyidir.

Tam da bu nedenden dolayı Machiavelli, hükümdarın erdemli olmasını ister. Machiavelli'nin erdemi (virtu) Antik dönemin idealizminden ve Orta Çağ'ın ahlaki iyiliğinden bağımsız olarak bireyci ve dünyevi bir mükemmellik durumudur (Tannenbaum ve Schultz, 2005: 156). Machiavelli, siyasette etkililiği ya da etkisizliği dindeki sevap ve günah kavramlarına eş tutar ve başarılı hükümdarı erdemli hükümdar olarak nitelendirir (Ebenstein, 2001: 170).

Machiavelli için erdem kavramı şeref kavramından ayrılmaz. Bir hükümdarın şerefini koruyabilmesi için onun halk tarafından sevilmesi, cömert bilinmesi ve adil

gözükmesi gerekir. Şerefini halkın gözünde kaybeden bir hükümdarın iktidarını uzun süre koruyamayacağını belirtir. Bu sebeple Machiavelli, hükümdarlara şiddet kullanmaktansa sahtekârlığı tavsiye eder. Çünkü şiddeti gizlemek ve meşrulaştırmak zorken, hile hızlı ve gizlenebilirdir. Böylece hükümdar istediğini elde ederken, şöhretini de koruyabilir.

Böylece Machiavelli, siyasal yüceliğin yeterli ödülü olarak eski Yunan ve Roma'daki şeref fikrine yeniden hayatıyet kazandırır. Ancak görüldüğü gibi, Machiavelli'nin şeref kavramı Çiçero'nun ahlaki erdem sonucunu olan klasik şeref anlayışı değildir. Ama yine de Machiavelli, erdem ve şeref kavramları ile hükümdarın anlamsız şiddetten kaçınması gerektiğini vurgulamaktadır. O, sert önlemlerin halkı barış ve birlikten yararlandırmanın zorunlu olduğu durumlarda halkılaştırılabileceğini vurgular. Gereksiz şiddet uygulayanlar hükümdarlık elde edebilir ama şeref kazanamazlar (Arnhart, 2005: 172-74).

İdeal Yönetim Şekli

Papa, Machiavelli'den bir anayasa taslağı hazırlamasını istediğinde, Machiavelli tamamen cumhuriyetçi ilkeler üzerine kurulu bir anayasa taslağı sunar. Papa tarafından beğenilmeyen taslak reddedilir. İlk bakışta Machiavelli için bir çelişki gibi duran bu anayasa taslağının bir benzeri onun *Söylevler* kitabında da önerilen bir yönetim şekli olarak göze çarpmaktadır. Aydınlanmış despotun teorisini kurduğu iddia edilen Machiavelli için bu durum gerçekten bir çelişki midir?

Machiavelli'nin nihai siyasal hedefi bağımsız İtalyan şehir devletlerini ulusal bir birlik altında toplamaktır. Bu yüzden bütün ilgisi bir ulus devletinin nasıl kurulup,

istikrarlı hale getirileceği üzerine olmuştur. Ancak, bir kez ulusal birlik sağlanıp devlete istikrar kazandırıldıktan sonra hukuka daha bağlı bir yönetimin de temelleri atılmış olur. Ama hemen belirtilmelidir ki, Machiavelli'nin sıradan insana karşı güvensizliği ve yöneticiden beklediği üstün performans onun cumhuriyete dair fikirlerinde de takip edilebilmektedir.

Cumhuriyet Machiavelli'nin ideal yönetim şeklidir. Çünkü bir cumhuriyet ancak erdemli yurttaşlar tarafından kurulabilir. Cumhuriyetin üç özelliğinden ilki yasaya dayalı yönetimdir. İkincisi yalnız bir azınlığın çıkarı için değil, yurttaşların çoğunluğunun çıkarı için yönetilmesidir. Son olarak bütün sınıfların üyeleri yurttaşlar olarak yönetime katılma hakları oldukları için cumhuriyet karma bir yönetimdir. Çatışmalar Roma'da olduğu gibi yasalar çerçevesinde çözülebildiği sürece pozitif bir güçtür. Dolayısıyla Machiavelli cumhuriyetlerde yöneticilerin tek bir ahlaki standarda bağlı kalarak halkı yönetebileceği kanaatindedir (Tannenbaum ve Schultz, 2005: 160).

Ama eğer cumhuriyet çok büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalırsa Roma Cumhuriyeti'nde olduğu gibi geçici bir süreliğine bir tiran atanabilir. Ayrıca halk erdemli dahi olsa her an yozlaşma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu yüzden Machiavelli cumhuriyetlerde bile, siyasi liderlerin zorunda kalmaları halinde zor ve hile yoluna başvurarak hukuksal yolu terk etmelerinde bir sakınca görmemektedir. Meseleye bu açıdan bakıldığında Machiavelli'nin fikirleri herhangi bir çelişkiyi barındırmamaktadır.

Machiavelli'nin Modern Siyaset Teorisi Açısından Önemi

Machiavelli birçok yazar tarafından “modern siyaset” anlayışının ve “siyaset bilimi”nin kurucuları arasında gösterilmektedir. Machiavelli, ilk kez, siyaset ve ahlak alanlarını birbirinden ayırarak, siyasete özerklik kazandırmıştır. Böylece bir yandan seküler bir hukuksal çerçeve geliştirmiş, diğer yandan “olması gereken”i değil, “olan”ı inceleyerek siyaset çalışmalarına bilimsel bir temel kazandırmıştır (Ağaoğulları ve Köker, 1997: 178-79).

Machiavelli'ye yöneltilen en ağır eleştiri onun siyaseti ahlaktan tamamen koparmış olmasıdır. Bu eleştiriye verilebilecek bazı cevaplar vardır. İlk olarak, Machiavelli, insanın doğasına çok karamsar yaklaşır. Devlet olmadan insanların disiplinsiz ve düzensiz kalacağı kanaatindedir. Bu yüzden bazı yazarlar, Machiavelli'nin ahlakı siyasetten ayırmadığını ama devleti ahlakın önkoşulu olarak gördüğünü ileri sürerler (Ağaoğulları ve Köker, 1997: 180).

İkinci olarak, Machiavelli, Rönesans insanının bakış açısıyla siyaset teorisini kurmuştur. Bu açıdan Machiavelli'nin şu şekilde bir akıl yürüttüğü varsayılabilir. Modern siyasal hayatta insanlar yalıtılmış bireyler olarak rekabet halinde kendi bireysel çıkarlarının peşinde koşmaktadır. Klasik ahlaki bağların bu insanları bir araya getirmesi beklenemez. O zaman siyasal düzen bu şekilsiz halklara kendi gücünü dayatacak bir yüce kurucu sayesinde gerçekleştirilebilir. Bu nedenle Machiavellist erdem, modern devletlerin bir standardı olarak, bir liderin gücü, zekice ve iradi olarak kullanmakla yeni bir devlet yaratma yeteneği olarak görülebilir (Arnhart, 2005: 175).

Bu tezden anlaşılacağı üzere Machiavelli modern devletlerin yapaylığını fark etmiş ve teorisini bunun üzerine inşa etmiştir. Artık Aristoteles'in insanın doğası gereği ortaya çıkan devleti yerine yapay ulus devletler vardır.

Ancak farklı bir grup yazar Machiavelli'nin siyasete uyguladığı ahlaki griliği, Yirminci Yüzyıl'da yaşanan büyük katliamların habercisi olarak yorumlar. Machiavelli'nin örnek verdiği tarihi olaylardaki siyasi liderler her ne kadar geleneksel ahlak standartlarının dışında yer alıyor olsalar da, bu liderlerin eylemlerinin sonuçları, Yahudi soykırımı ile ya da Japonya'ya atom bombası atılması ile karşılaştırıldığında bir hayli önemsiz örneklerdir. Machiavelli'nin siyasi ilkelerinin bu gibi büyük felaketlere yol açmayacağını kim garanti edebilir?

Günümüzde demokrasi ve insan hakları ideali medeni olmak isteyen her devletin bir ön kabulüdür. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri gibi liberal ilkeler üzerine kurulduğu iddia edilen devletlerin Machiavelli'in ilkelerini yanlışladığı önerilmektedir. Machiavelli'in modern siyaset ile geleneksel ahlak anlayışı arasında yaptığı sert ayırımın hatalı olduğu yönünde güçlü itirazlar ileri sürülmektedir.

Akın'a göre, Machiavelli'nin yazılarının bu tür farklı uçlardaki yorumlara sebep olmasının asıl nedeni onun *Hükümdar*'da yöneticiye verdiği "aykırı" öğütlerdir. Akın bu aykırı öğütlerin Machiavelli'nin esas görüşlerini yansıtmadığı kanaatinde. Büyük bir vatansever olan Machiavelli için yeni kurulan bir prensliğin ayakta kalıp, düzeni ve en önemlisi İtalyan birliğini sağlayabilmesi bütün ahlaki kaygılardan daha üstündür. İtalyan birliği sağlanamaz ise hükümdarların ahlaki normlara uyup uymaması da sorun olmayacaktır, çünkü ortada bir İtalyan hükümdar da olmayacaktır. Ancak bir kere İtalyan birliği sağlandıktan sonra cumhuriyetçi ahlaki normlara bağlı, erdemli vatandaşlara sahip bir devletin Machiavelli'nin yüreğinde yatan aslan olduğu onun *Söylevler*'inde açıkça ortaya konduğu belirtilir (Akın, 1974: 90-91).

Tüm bu önemli tartışma alanlarına rağmen Machiavelli'nin siyaset tarihinde yeni bir dönemin ve anlayışın habercisi olduğu şüphesizdir. Machiavelli sonrası

Hobbes ve Locke'un seküler siyaset teorileri ve insan doğasına ilişkin tartışmalı ön kabulleri bu yargıyı doğrular niteliktedir. Günümüzde "olan"dan "olması gereken"e güç siyasetini kavrayabilmek ve dönüştürmek için daha fazla Machiavelli okunması gerektiği açıktır.

Kaynakça

- Ağaoğulları, Mehmet Ali, Levent Köker. (1997). **Tanrı Devletten Kral-Devlete**, Ankara: İmge Kitabevi.
- Akın, F. İlhan. (1974) **Kamu Hukuku, Devlet Doktrinleri, Temel Hak ve Özgürlükler**, İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Arnhart, Larry. (2005). **Plato'dan Rawls'a Siyasi Düşünce Tarihi**, çev. A.K. Bayram. Ankara: Adres Yayınları.
- Ben-Amittay, Jacob. **Siyasal Düşünceler Tarihi**. çev. M.A. Kılıçbay, L. Köker. Ankara: Savaş Yayınları.
- Ebenstein, William. (2001). **Siyasi Felsefenin Büyük Düşünürleri**. çev. İsmet Özel. İstanbul: Şule Yayınları.
- Göze, Ayferi. (2000). **Siyasal Düşünceler ve Yönetimler**, İstanbul: Beta Yayınları.
- Machiavelli, Niccolo, "Titus Livus'un İlk On Yılı Üzerine Söylev", Ed. Alatlı, Alev, **Batı'ya Yön Veren Metinler II, Rönesans/Protestan Reformu/Erken Modern Dönem/Bilim Çağı (1350-1650)**, Çev. Kolektif, İlke Eğitim ve Sağlık Vakfı, Kapadokya Meslek Yüksek Okulu, 2011, Kapadokya.
- Tannenbaum, Donald, David Schultz. (2005). **Siyasi Düşünce Tarihi: Filozoflar ve Fikirleri**. Çev. F. Demirci. Ankara: Adres Yayınları.
- Thomson, David. (2000). **Siyasi Düşünce Tarihi**, Ed. A. Ali Ural. İstanbul: Şule Yayınları.

Ek Okumalar

- Curry, Patrick. (1997). **Machiavelli**. İstanbul: Ad Yayıncılık.
- Machiavelli, Niccolo. (2008). **Askerlik Sanatı**. İstanbul: Anahtar Yayınları.
- Machiavelli, Niccolo. (2008). **Siyaset Üzerine Konuşmalar**. İstanbul: Dergah Yayınları.

Machiavelli, Niccolo. (2011). **Prens**. İstanbul: Cem Yayınları.

Skinner, Quentin. (2002). **Machiavelli**. İstanbul: Altın Kitaplar.

Tunçay, Mete. (2011). **Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi 3 (Seçilmiş Yazılar Yakın Çağ)**. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Yeke, Yıldız Karagöz. (2007). **Machiavelli ve Siyasal Etik**. Ankara: Ebabel Yayıncılık.